

Kas yra satanizmas

Satanizmas pastaruoju metu traukia dėmesį ir kelia susirūpinimą daugelyje sričių. Spauldoje – taip pat ir plačiam skaitytojų ratui skirtoje krikščioniškoje, kuri turi gerų ketinimų, bet yra paviršutiniška, – satanizmas dažnai painiojamas su įvairiais reiškiniais, nuo kurių jį reikėtų skirti.

1) Pirmiausia, satanizmas yra ne tas pats, kas *velnio apsidimas*, nors žurnalistų straipsniuose tai dažnai painiojama. Žinoma, egzorcistai laikosi nuomonės, kad dalyvavimas satanistinių grupių veikloje kai kuriems asmenims gali baigtis apsidimu. Tačiau šiedu reiškiniai skiriasi iš esmės. Satanistas ieško šėtono maldomis, ritualais ir gyvenimo būdu, atspindinčiu nuolankumą šio pasaulio kunigaikščiui. Apsėstasis būna šėtono „surastas“, nesvarbu, ar jo šaukėsi ir jį garbino (egzorcistai paprastai mini priklausomybės nuo velnio ar jo apsidimo atvejus, kai aukomis tampa žmonės, niekada neužsiiminėję okultizmu, ir netgi dori krikščionys).

2) Satanizmo nereikia tapatinti su *liaudies magija (folk magic)*. Liaudies magija, žinoma, yra iššūkis tikėjimui, jos praktikos esmė – prietarai. Vis dėlto daugeliu atvejų, – nors išimčių irgi netrūksta, – kreipdamasis į magus, žmogus tiki iššauksias „gerąsias“, „baltąsias“, „palankiąsias“ dvasias ar jėgas (nors teologas, suprantama, šiuo atveju lengvai įžvelgs saviapgaulę). Šiaip ar taip, sociologiniu požiūriu, liaudies magijai stinga organizuotumo, ritualinio sistemiškumo, iš ko atpažįstamas tikrasis satanizmas.

3) Satanizmas nėra tas pats, kas *okultizmas* ir *apeiginė magija*. Daugių daugiausia jis gali būti stambesnio kamieno atšaka. XVIII a. pabaigoje ir XIX a. suklestėjus okultizmui, Vakaruose atsirado dešimtys srovių ir šimtai maginių judėjimų¹. Tik nedidelė jų dalis domisi velniu ar šėtonu ir teigia jo besišaukiantys ir jį garbinantys. Kiti savo praktikose paprastai daugiausia dėmesio skiria teurgijai (dvasių užkeikimui) arba alchemijai. Jie skelbiasi savo praktikomis norį pasiekti aukštesnį žmogaus sąmonės lygį arba užmegzti ryšį su palankiomis ar angeliškomis esybėmis. Šiose grupėse, – kurias būtų galima vadinti naujaisiais maginiais judėjimais, – alchemija gali būti laboratorinė (tai yra kai tam tikru tikslu ruošiami įvairūs milteliai, tepalai, lašai) arba vidinė. Vadinamoji vidinė alchemija praktikuojama pirmiausia pasitelkiant žmogaus kūną: atliekami kvėpavimo pratimai, tačiau labai dažnai pereinama prie tam tikros seksualinės magijos, kurios tikslas – priversti seksualinę energiją (paprastai ji nukreipiama „į išorę“, nes yra skirta dauginimuisi) vėl tekėti „į vidų“, kad ši pakeistų sąmonę arba kad būtų pasiektas ypatingas magijos rezultatas – tariamai sukurtas „antrasis kūnas“, galįs atsispirti mirčiai (tai lyg siela, kuri vis dėlto būtų dirbtinė ir priklausytų tik pašvęstiesiems). Šios maginės seksualinės technikos seniai naudojamos kinų taoistų tradicijos ir tantrizmo, o ir Vakaruose jos nuolat būdavo praktikuojamos maginių organizacijų pačiuose uždariausiuose ar slapčiausiuose lygmenyse, pradedant pirmaisiais krikščioniškosios eros amžiais². Kad ir kaip smerktinos moralės požiūriu, – ir pasižyminčios ištis

¹ Jie išvardyti mano knygoje *Il capello del mago. I nuovi movimenti magici dallo spiritismo al satanismo*. Milano: SugarCo, 1990.

² Istorinę panoramą ir bibliografiją žr. mano knygoje *Il ritorno dello gnosticismo*. Carnago (Varese): SugarCo, 1993.

šėtoniškais kėslais prilygti Dievui bei valdyti gyvenimą, – vidinės arba seksualinės alchemijos praktikos nebūtinai yra satanizmo sudedamoji dalis. Nemažai grupių – koks paradoksas! – tvirtina, kad šios praktikos padedančios sukaupti teigiamą energiją siekiant *nugalėti* demoną. Tačiau net jeigu šios apeiginės magijos formos pačios savaime netapatintinos su satanizmu, reikia pripažinti, kad satanistinės grupės dažnai jas kopijuoja ir jomis naudojasi. Tikrai nėra sunku iš įvairių grupių perimti šias praktikas, pridėti atitinkamus kreipinius ar dedikacijas šėtonui ir nuo apeiginės magijos pereiti prie tikrojo satanizmo.

4) Galiausiai satanizmo svarbu nepainioti su šiuolaikine naująja pagonybe, kuri dažnai Viduramžių ir Naujųjų amžių pradžios raganystę aiškina kaip slaptą senosios pagonybės tęsinį, tačiau prisistato ir kaip naujoji raganystė (*Wicca*). *Wicca* ir naujoji pagonybė – judėjimai, savo narius, ypač anglakalbėse šalyse, skaičiuojantys dešimtimis tūkstančių, o šiuo metu plintantys ir į kitus kalbinius arealus, – skelbia prikeltą senąją pagonybę ir senuosius dievus, o satanistų nelaiko savo bendruomenės dalimi ir netgi juos smerkia, nes esą šėtono pripažinimas ir garbinimas yra duoklė žydų bei krikščionių religiniam pasauliui ir Biblijai. Naujieji pagonybės nesiekia sujaukti žydų ir krikščionių pasaulio vizijos. Apeidami ją, jie kildina save iš įsivaizduojamos pirmąsios pagonybės³. Suprantama, tas pat pasakytina ir apie tradicinius, arba etninius, judėjimus, kurie vėl atranda ikikrikščioniškąją pagonybę, susijusią

³ Šiuo klausimu žr. Michaelo Yorcko straipsnį „Le néo-paganisme et les objections du Wiccan au satanisme“, spausdintą Jean-Baptiste'o Martino ir Massimo Introvigne sudarytame straipsnių rinkinyje *Le Défi magique*. T. 2. *Satanisme, sorcellerie*. Lyon: Presses Universitaires de Lyon, 1994, 173–182 p.

su konkrečia tauta ar geografinė vieta, – jie taip pat neturi nieko bendra su satanizmu.

Žinoma, teologas gali įtarti, kad daugelyje religinio ir neregulinio pobūdžio perversijų, susijusių su magija ar smurtu, tiesiogiai ar netiesiogiai pasireiškia velnio veikimas. Tačiau religinių judėjimų tyrinėtojas ir sociologas turi taikyti kitas kategorijas. Galaktikos, apimančios daug daugiau nei maginiai judėjimai ir okultizmas, viduje satanizmas – istoriniu ir sociologiniu požiūriu – gali būti apibrėžtas kaip veikėjo, Biblijoje vadinamo velniu arba šėtonu, dievinimas ar garbinimas grupėmis, susibūrusiomis į judėjimą, kartojant liturgines ar kultines praktikas⁴.

II

⁴ Plačiau ši tema nagrinėjama mano knygoje *I satanisti. Storia, riti e miti del satanismo*. Milano: SugarCo, 2010.